

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Elektronisk övervakning – ett verktyg för socialtjänsten till skydd för barn och unga. Utkast till lagrådsremiss

Dnr S2026/00342

Utkastet innehåller huvudsakligen förslag till justeringar i ett visst avseende av de förslag som tidigare lämnats i Ds 2024:30 om en lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare barn och unga när samtycke saknas. Det sistnämnda lagförslaget bereds, enligt utkastet (s. 17), för närvarande i Regeringskansliet inom ramen för ett annat lagstiftningsärende.

Det förvaltningsrätten nu har att yttra sig över är alltså ett förslag till ändringar i ett förslag till författning vars slutliga utformning för närvarande är okänd. Till detta kommer att det finns pågående lagstiftningsärenden när det gäller lagen (1990:52) om vård av unga (LVU) bl.a. i form av ett utkast till lagrådsremiss om en helt ny lag (S2025/02039) och ett betänkande om ändringar i den befintliga lagen (SOU 2026:8). Förvaltningsrätten har därför svårt att överblicka och förutse hur den samlade lagstiftningen om insatser för barn och unga kommer att vara utformad i den nära framtiden, vilket gör det svårt att analysera hur enskilda förslag förhåller sig till författningsbilden i övrigt och vilka tillämpningsproblem som kan uppkomma.

Med detta sagt har förvaltningsrätten följande synpunkter på förslagen.

Förvaltningsrätten har ingen erinran i och för sig mot att beslut om elektronisk övervakning ska fattas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden i stället för av socialnämnden själv.

Förvaltningsrätten anser dock att konsekvenserna för förvaltningsdomstolarna är svårbedömda och att de mycket väl kan bli mer omfattande än vad utkastet utgår från. Detta gäller i all synnerhet som ett beslut om elektronisk övervakning endast ska gälla i tre månader och att det således kan komma att bli tal om upprepade prövningar, där biträden ska förordnas och muntlig förhandling troligen kommer att begäras i de flesta fall. Konsekvenserna för förvaltningsdomstolarna kommer att vara avhängiga i vilken omfattning socialnämnderna väljer att använda sig av det nya verktyget, något som kan komma att skilja sig kraftigt åt mellan olika kommuner.

I remissyttrandet över Ds 2024:30 pekade förvaltningsrätten på vissa oklarheter när det gäller förhållandet mellan den nya lagen och LVU. Dessa oklarheter kvarstår. I utkastet tycks man utgå från att en föreskrift om vistelse som kombineras med elektronisk övervakning inte ska bli aktuell i de fall där den unges brottsliga verksamhet eller socialt nedbrytande beteende i och för sig är av sådan omfattning att den kan motivera vård enligt 3 § LVU. I sådana fall ska socialnämnden, enligt utkastet (bl.a. s. 48 och s. 139), istället ansöka om vård enligt LVU.

Som förvaltningsrätten pekade på i sitt remissyttrande över Ds 2024:30 är det dock att förvänta att en vanlig invändning i mål där socialnämnden ansöker om vård enligt 3 § LVU kommer att vara att den mindre ingripande åtgärden elektronisk övervakning inte har prövats. Som lagförslaget är utformat finns det inte något direkt hinder mot att besluta om elektronisk övervakning även i sådana fall där 3 § LVU i och för sig hade varit tillämplig. Det torde knappast heller vara möjligt att föreskriva ett sådant hinder och således ge företräde åt mer ingripande åtgärder än nödvändigt.

Eftersom det inte handlar om någon frivillig insats – en förutsättning för ett beslut om elektronisk övervakning ska tvärtom vara att det finns skäl att anta att den unge inte kommer att följa en föreskrift om

vistelse – är det ingen orimlig tolkning att det måste vara utrett att elektronisk övervakning inte är en tillräcklig åtgärd för att vård enligt LVU ska kunna beslutas. En sådan tolkning följer om inte annat av proportionalitetsprincipen. Förslaget har alltså potential att inskränka möjligheterna att besluta om vård enligt LVU för ungdomar som ägnar sig åt brottslig verksamhet eller är nära att dras in i sådan verksamhet. Enligt förvaltningsrättens mening bör sådana konsekvenser bli föremål för djupare överväganden än de som återfinns i utkastet.

Detta svar har beslutats av tf. lagmannen Karin Granholm, rådmännen Lena Bergsdorf och Patrik Södergren (föredragande) samt tf. rådmännen Carolin Persson Munther och Sandra Mohamed.

Karin Granholm

(Detta remissvar skickas endast via e-post.)